

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

לא

עין משפט גזירה

יא ב מ"י פ"ה מהלכות סוכה הלכה כה סמך ע"ש מ"ג טו"ש"ע א"ח סמ"נ מ"ל ט"ף ג:
יא ג ד מ"י פ"ח מהל' גזילה הלכה ה סמך ע"ש ע"ג טו"ש"ע א"ח סמ"נ מ"ל ט"ף א:
יב ה מ"י פ"ז מהל' לולב הלכה ה סמך ע"ש מ"ד טו"ש"ע א"ח סמ"נ מ"ל ט"ף יג ד:
יג ו מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה ה סמך ע"ש [טו"ש"ע א"ח ס"י תרמו ט"ף ו וסי' תרמו ס"ג]:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אכל וכו' בראש הספירה דהיא ע"מ: (ב) בא"ד נחזירו של שטען שלא מדעתו!!

רבינו חננאל

שינוי דמיקרא נמי אסא דהושענא קרו ליה: אסיקנא מחלוקת ר' אליעזר וחכמים בסוכה גזולה בתוקף חבירו והוציאו מסוכתו ר' אליעזר פוסל והחכמים מכשירין אבל גזל עצים וסיכך בהן אין לו אלא דמי עצים בלבד. פ"י פיעתא. צעקתא. אמר רבינא גזל בשורא וסיכך בה עבדו רבנן תקנתא בה כדתנן במס' גיטין מריש הגזול שבבאו בבנין שנוטל דמיו מפני תקנת השבים. ואי חבריה בטיגא. כלומר קבעה בטיט להיותה שם אין מחייבין אותו להסירה ולהחזירה (א) אלא נתן את דמיו ודיו. תנא אין אדם יוצא י"ח בלולבו של חבירו ביו"ט ראשון א"כ נותנו לו במתנה גמורה ומעשה בר"ג וזקנים שהיו באים בספירה ולא היה להם לולב לקח רבן גמליאל לולב באלף זוז זהב וכיון שיצא בו נתנו במתנה גמורה לחבירו ויבש פסול ור' יהודה מכשיר אוקמה רבא מחלוקת ר' יהודה ורבנן בלולב דר' יהודה מכשיר ביבש ולא בעי הדר בלולב והא דקתני אין אוגדין את הלולב אלא במינו לאו משום דבעי הדר בלולב אלא משום דר' יהודה סבר לולב צריך אגד ואי אגיד ליה במין אחר וזילתי מין הלולב הוה להו ה' מינין לפיכך תני אין אוגדין את הלולב אלא במינו ואפי' סיב וכיוצא בו שהוא ממני דקל כשר לאגד בו. והא דתניא (וכמ"ן) אין אוגדין בלולב כשישין כשישין יבישין פסולין ר' יהודה אומר אף יבישין כשישין

חשק שלמה על ר"ח (א) נראה דל"ל להסירה ולהחזירה אפילו לאחר ז': (ב) נראה דל"ל לרעת מינין וכו' כמושך כשנין וכו':

לעזי רש"י

קורוני"א. פירוש פריש, חנוס (עין רמב"ם כלאים פ"א מ"ד וערוך ערך פריש). פ"צ צ"ד"ש. פירוש כמושך, נקמטס (מוסף הערוך ערך כמס), נזבלים (עין רש"י ישעיהו א, ל).

הושענא קרו ליה. על שם שרגילין לאוגדן להושענא צמח: והמסבך ברשות הרבים. הא נמי גזל הרצים: מחלוקת. הא דפסיל ר' אליעזר כגון שתקף את חבירו וחלוצו מסוכתו הצנייה צקרקעו של גזול *וכל המחזיר לקרקע הרי הוא כקרקע: ור' אליעזר לטעמיה.

הושענא מטיקרא נמי לאסא הושענא קרו ליה ת"ר סוכה גזולה והמסבך ברשות הרבים ר' אליעזר פוסל וחכמים *מכשירין אמר רב נחמן מחלוקת בשתוקף את חבירו והוציאו מסוכתו ורבי אליעזר לטעמיה דאמר *אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו אי קרקע נגזלת סוכה גזולה היא ואי קרקע אינה נגזלת סוכה שאולה היא ורבנן לטעמיהו דאמרי אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו וקרקע אינה נגזלת וסוכה שאולה היא אבל גזל עצים וסיכך בהן דברי הכל אין לו אלא דמי עצים |ממאי מדקתני דומיא דרשות הרבים מה רשות הרבים קרקע לאו דידיה הוא סוכה נמי לאו קרקע דידיה הוא והיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוון יתבי צווחה ולא אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עברי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו רב נחמן פיעתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד אמר רבינא *האי כשורא דמטלטלתא דגזולה עברי ליה רבנן תקנתא משום תקנת מריש פשיטא מאי שנא מעצים מהו דתימא עצים שכיחי אבל האי לא שכיחא אימא לא קמ"ל דהני מילי בגו שבעה אבל לבתר שבעה הדר בעיניה ואי חברו בטיגא ואפילו *לאחר שבעה נמי יהיב ליה דמי. תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא מקשינן לולב לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל בעינן ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן *רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ט לאו משום דבעי הדר לא כדקתני טעמא *רבי יהודה אומר משום ר' טרפון *כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן *אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אמר רבא *אפילו בסיב ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דרבי יהודה התם דקא סבר *לולב צריך אגד ואי מייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא *הארבעת מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג *לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר *כמושין כשירין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין *וא"ר יהודה מעשה בבני

ליקוטי רש"י

יאגדנו מלמעלה. אס נפרדו עליו יאגדס שיהו עולין עם הסלכה כשאר לולבין [לעיל כ"ט]. בס"ב. אולית"ה שגזל סביב הדקל ונכרך סביבו כלולבי גפנים. יעיקרא דדיקלא. לחמך ממנו נזרים וקולפן עד שראויין לאגד [לקמן ל"ו].

הגהות וצינונים

(א) צ"ל אפילו (כת"י ודפו"י): (ב) צ"ל אף יבשין כשירין וכ"ה לקמן בריש ע"ב וברפוי"י (ר"ש רעסו דק"ט): (ג) יש להוסיף אלא *אגד וטעמא (בארות המים): (ד) ברפוי"י ועל זה דחק, וכ"ה ג"י מהרש"ל עיי"ש, ולפנינו ע"פ המהרש"א עיי"ש, וע"י מהר"ם, כפ"ח וש"ת שר"מ ח"ג ס"י ר"ח: (ה) צ"ל ממעטינן (רפוי"י): (ו) [רש"א (גליקן): (ז) כ"ה בהגה' אש"ר"י (פ"ב ס"י טז) ועיין מג"א תרלו ס"ק ז:

(א) לעיל כ"ו: (ב) [לעיל ל': כ"ק כה"ל, (ג) [לעיל כ"ט]: (ד) [לקמן ל"ב]. (ה) לקמן לו: (ו) שם, (ז) [לעיל דף ל': וש"י]. (ח) [מוספתא פרק ב', (ט) גיטין דף נה, (י) בראשית יד יד, (יא) ב"ק ק"ז: (יב) פסחים סו ע"א.

גליון הש"ס

גמ' לא יביא לא פריש. ע"י צטורי אבן באבני מלואים כר"ה דף כח ד"ה הרי: רש"י ד"ה מחלוקת כ"ו. וב"ה המחזיר. ע"י תשו' פנים מלכות ח"צ סימן קע"א וכתבתי כ"י המ"א ס"י תרלו: [מכתי"ר רש"י ד"ה לא מקשינן לא הוקשו דמורד זה מזה וכו'. ע"י ר"ה דף לו ע"א ברש"י ד"ה ה"ק אי לא [וכו']: תוס' ד"ה אב"א גזל. כיון דלא קיימא ברשותו של ר"ה רבן רב"ה ויכרך אין קרקע נגזלת. תמוה לי הא אמרין יאלו עדים שהוקשו לקרקעו א"כ אס גזל עבדים והכניסן לביתו אין נגזלים וטעם נהר אין חייב צמחיותו הרי אף דאין קיימין ברשות עבדים והס ברשות הגזול ואפי"ה אין נגזלות וטעם: שם ד"ה ור"י סבר וכו' ב"ש דיקשא. ע"י ר"ה דף לו ע"א ברש"י ד"ה ה"ק אי לא וכו'. וסנהדרין דף ע"ג ע"א ברש"י ד"ה ה"ק. ומנחות דף פ"ג ע"ב רש"י ד"ה זמא אומר:

הגהות וצינונים

תורה אור השלם (א) וְלִקְחָתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פֶּתַח תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עָבֹת וְעֶרְבֵי נָחַל וַיִּשְׁמַחְתֶּם לְפָנָי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: [ויקרא כ"ג, ו]

הגהות וצינונים

תורה אור השלם (א) וְלִקְחָתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פֶּתַח תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עָבֹת וְעֶרְבֵי נָחַל וַיִּשְׁמַחְתֶּם לְפָנָי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: [ויקרא כ"ג, ו]

אי קרקע נגזלת. אמת הוא דר' אליעזר סבר כן דשמעינן ליה הכי בהגזול צמח (כ"ק דף ק"ז): אלא רוצה ליישב דבריו בכל ענין: אבל גזל עצים וסיכך בהן. אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנתו לו עליו לסתור את צנינו אלא יחזיר דמים והא דלמרין צפרק הישן (לעיל דף ק"ז): דמודו רבנן גזולה לאו גזול סוכה המחוברת לקרקע ולא גזול עץ וסיכך בהן אלא גזול סוכה העשויה בראש העגלה או בראש הספירה (ה) והיא עצמה נגזלת שאינה מחוברה לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו שהיא צנויה דאין זה משום תקנת השצים שהרי לא טרח לצננה ולא הוציא עליו יציאות הלכך גזולה היא כן פ"י צקונטרס ועל חנם דחק *דמדכתיב לך דממעטינן *גזולה צפרק הישן (לעיל דף ק"ז): וגזל עץ וסיכך בהן שינוי החזיר לצנינו הוא ומדלוריייתא לא קני ומשום תקנת מריש היינו מדרבנן וקרא מיתוקם מדלוריייתא ואפילו [מדרבנן!] בלא עגלה וספירה איכא לאוקומיה קרא כגון צרלוץ שצנה סוכה צמחו של שמעון (ג) מדעתו וצא שמעון ותקף את ראוץ והוציאו מסוכתו דאין עליה תורת שאולה *כיון דלא קיימא ברשותו של ראוץ ולא דמיא לקרקע דצמח נגזלת *ו *ר"י סבר לא מקשינן לולב לאתרוג. פ"י צקונטרס לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לידרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא קל וחומר ומימה גדולה פ"י דלפילו סמוכין דהיינו שני מקראות הסמוכין זה לזה ניתן לידרוש מן התורה כדלמרחן ברש יצמות (דף ה' ט) סמוכין מן התורה מנין שנאמר סמוכים לעד לעולם עשויים צמח וישר *כל שכן היקישא דהיינו שני דברים המוקשים צפוק אחד אלא היכא דמוכח ומופנה כדלמרין התם מ"מ צהיקישא מודה אלא כל המדות אדם דן מעצמו חוץ מגזירה שזה דאין דן אלא אס כן למדה מר"ב והכא צמח פליגי דיש דברים שאין להקישם לאותו דבר ושמה קסדר לא שייך לשון הדך אלא צפירות: אין אוגדין את הלולב אלא במינו. תימה היכי צעי למימר משום דצעי הדך והא פסל צמחיתין (ד' לו): צגימוניות של זה שהיו עושין משום נוי ושמה הוא מני למימר וליטעמך: לא מצא אתרוג לא יביא לא רמון ולא פריש. יש לדקדק מכאן דאס לא מנא כשר מצד צפסול מדנקט פריש או רמון ויש לדחות אצל יש לדקדק דשרי כמו לולב פסול לרבנן בשעת הדחק: הואיל